

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
WIELKOPOLSKI

RAPORT

Dochody JST z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)

Szanowni Państwo!

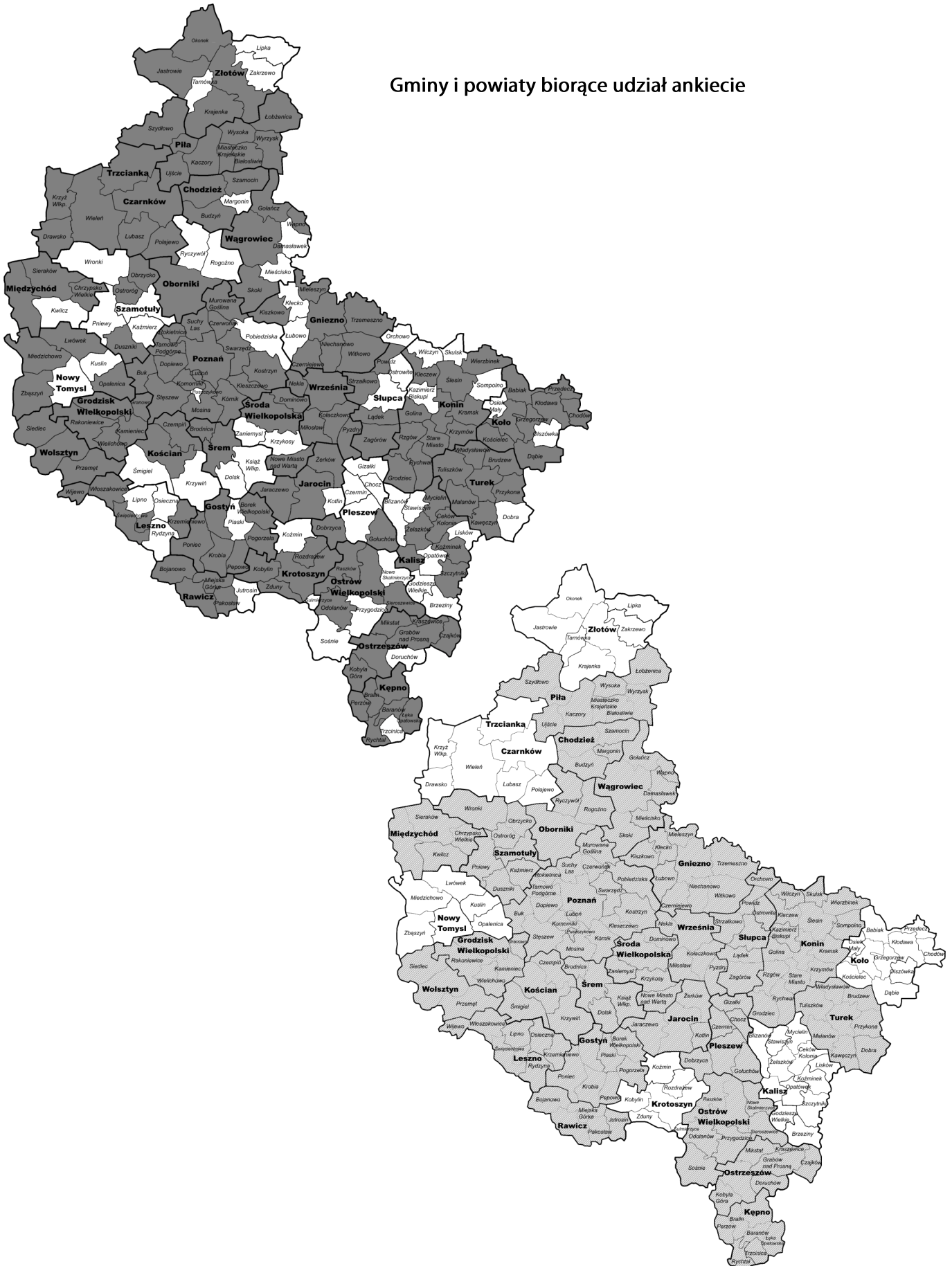
Oddajemy w Państwa ręce raport specjalny, który jest efektem współpracy Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski z wielkopolskimi samorządami lokalnymi. Dokument powstał w ciągu kilku dni i jest następstwem niepokojących danych, jakie zostały przekazane przez Ministerstwo Finansów. W swoim działaniu dokonaliśmy porównania wielkości udziału JST w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) w pierwszym kwartale 2019 r. i I kwartale 2020 roku. Aby unaocznić niepokojącą tendencję, wywołaną przez skutki epidemii, skonfrontowaliśmy także wysokość wpływu wynikającego z udziału w podatku PIT w kwietniu 2019 roku i kwietniu 2020 roku. Poniższa analiza wskazuje jak dramatyczna staje się sytuacja, w którą aktualnie wkraczamy.

*Serdecznie dziękuję wielkopolskim samorządom za zaufanie i przekazanie nam danych, które pozwoliły dokonać analizy. Na naszą ankietę odpowiedziało aż **166, czyli 72% wielkopolskich gmin oraz 25, czyli 80% powiatów**. Treść dokumentu będzie podstawą do wzmożonych wysiłków Stowarzyszenia, mających na celu przyjęcie optymalnych rozwiązań legislacyjnych, które pozwolą utrzymać fundamenty budżetów samorządowych. Chcemy działać szybko i zdecydowanie, ponieważ kolejne miesiące prawdopodobnie z pewnością nie będą napawać optymizmem. Samorząd lokalny potrzebuje swojej tarczy, aby mógł skutecznie realizować plany rozwojowe.*

Jacek Gursz

Przewodniczący SGiPW

Gminy i powiaty biorące udział w ankiecie

Analiza danych

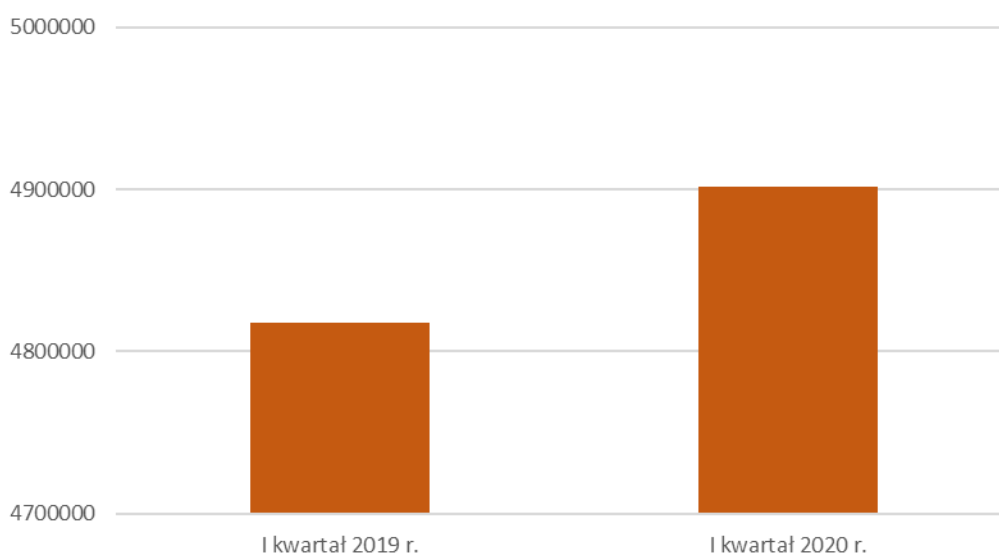
Udział samorządów w dochodach z podatku PIT, stanowi istotny element budżetu każdej jednostki. W 2020 roku 38,16% (o 0,08 punktu procentowego więcej niż w 2019 r.) jego całkowitej wielkości zasili budżety gmin i powiatów, a więc będzie wyższy niż w 2019 r.

Pojawiająca się również w naszym kraju epidemia, spowodowała zamrożenie działalności wielu branż gospodarki narodowej, a co za tym idzie, zmniejszenie wpływu do budżetu z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Obostrze-

nia utrudniające działalność gospodarczą rozpoczęły się w II połowie marca br.

Powyższą sytuację obrazują dane dotyczące wielkości dochodów JST z tytułu udziału w podatku PIT. Porównanie I kwartału 2019 r. i I kwartału 2020 roku jednoznacznie pokazuje, że samorządowe finanse publiczne były do siebie zbliżone – w wielkopolskich gminach średni dochód w tym okresie wyniósł 4 901 385,00 zł, w porównaniu do 4 817 505,00 zł w 2019 roku.

Wykres 1. Średnie dochody gmin z tytułu udziału w podatku PIT w I kwartale 2019 i 2020 roku.

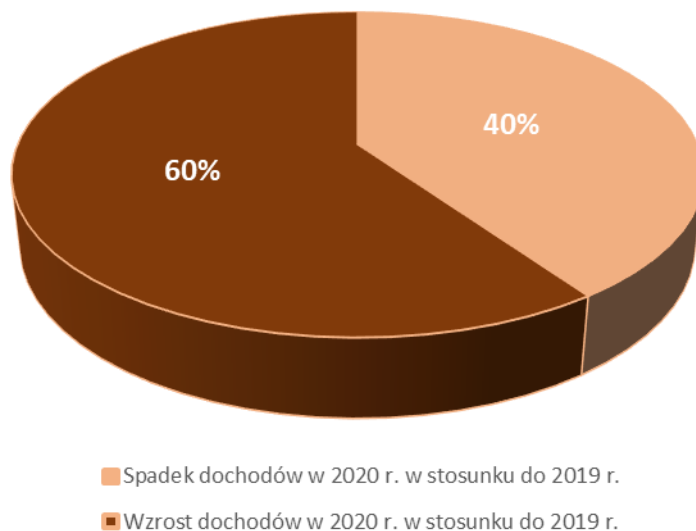

Źródło: opracowanie własne

W roku 2020 obowiązywała już niższa stopa podatku PIT, a przychód w większości gmin był większy niż w porównywalnym okresie w roku poprzednim. Warto jednak dodać, że ok. 40% badanych gmin już w ujęciu kwartalnym odnoto-

wało spadek dochodów w tym obszarze. W pozostałych gminach I kwartał nie zapowiadał jeszcze tego co nadejdzie w kolejnym miesiącu.

Wykres 2. Zmiany wielkości dochodów gmin z tytułu udziału w podatku PIT w I kwartale 2020 w stosunku do I kwartału 2019 roku.

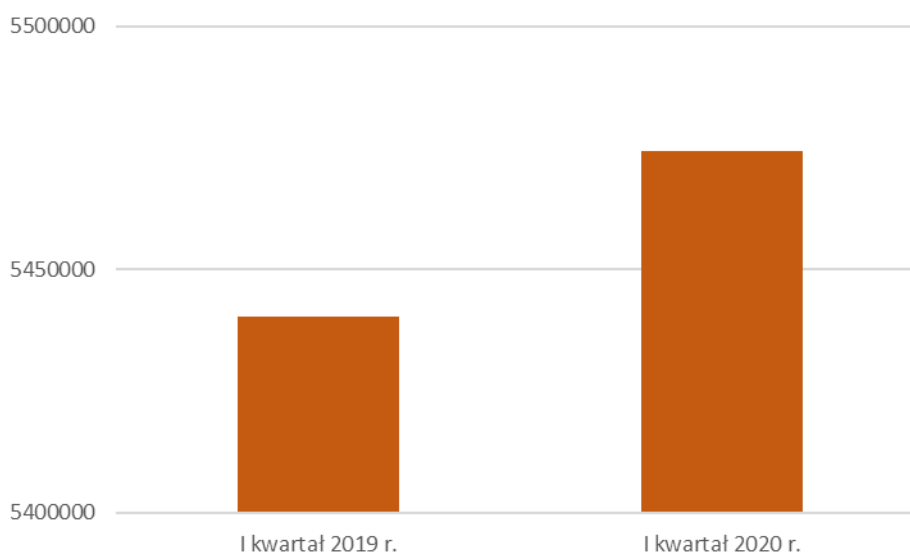
Źródło: opracowanie własne

W samorządach powiatowych sytuacja w badanych okresach była jeszcze bardziej tożsama, bo w 2020 roku osiągnięto średni dochód 5 474 267,00 zł na jednostkę, przy 5 440 182,00 zł w roku 2019.

Pomimo faktu dość niskiej dynamiki wzrostu powyższych dochodów w I kwartale analizując rok

do roku, sytuacja wydawała się stabilna i przewidywalna. U samorządowców budził jedynie niepokój wzrost kosztów bieżących, który także nie napawał optymizmem. Nikt jednak nie spodziewał się tego, co przyniosą dane z kwietnia 2020 roku.

Wykres 3. Średnie dochody powiatów z tytułu udziału w podatku PIT w I kwartale 2019 i 2020 roku.

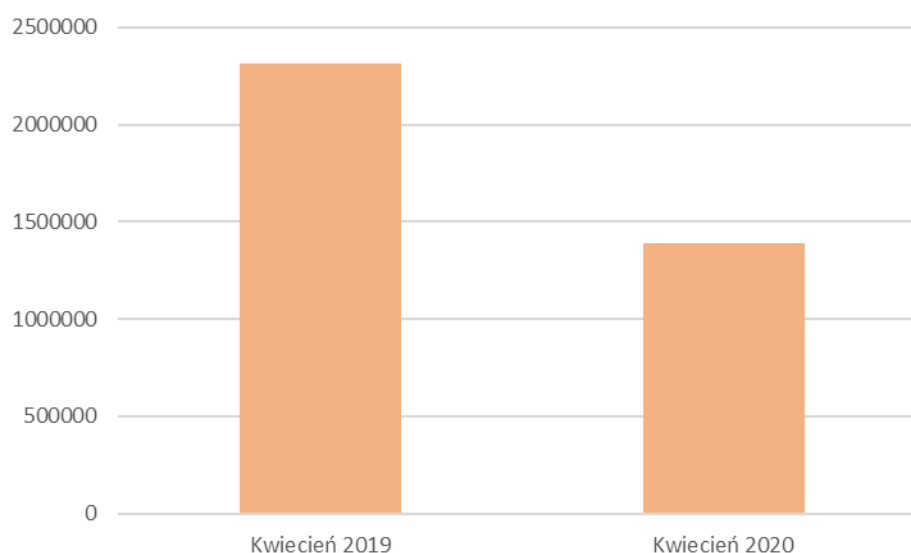

Źródło: opracowanie własne

Analizując wyniki z kwietnia 2019 i 2020 roku, widać wyraźnie dużą tendencję spadkową. Tylko trzy gminy i żaden powiat, zanotowały dochód z tytułu udziału w podatku PIT większy w kwietniu 2020 roku, niż w roku 2019. Średnio wielkopolskie gminy uzyskały dochód z tego tytułu w kwietniu 2020 roku na poziomie 61% w porównaniu z kwietniem 2019 roku. Identyczny wskaźnik uzyskano wśród wielkopolskich powiatów. Wśród respondentów są gminy, które osiągnęły dochód na poziomie 50%, a nawet 38% w sto-

unku do roku ubiegłego! Całość obrazują również średnie wartości liczbowe. I tak w I kwartale 2020 roku osiągnięto w wielkopolskich gminach średnio o 13 958,00 zł więcej z tytułu udziału w podatku PIT, niż w analogicznym okresie rok wcześniej. **Jednak porównując już jedynie kwiecień, w 2020 roku każda wielkopolska gmina straciła średnio 920 003,00 zł!** Oczywiście to wartość średnia wahająca się od najmniejszej na poziomie 15 569,00 zł do największej na poziomie 49 675 528,00 zł.

Wykres 4. Średnie dochody gmin z tytułu udziału w podatku PIT w kwietniu 2019 i 2020 roku.

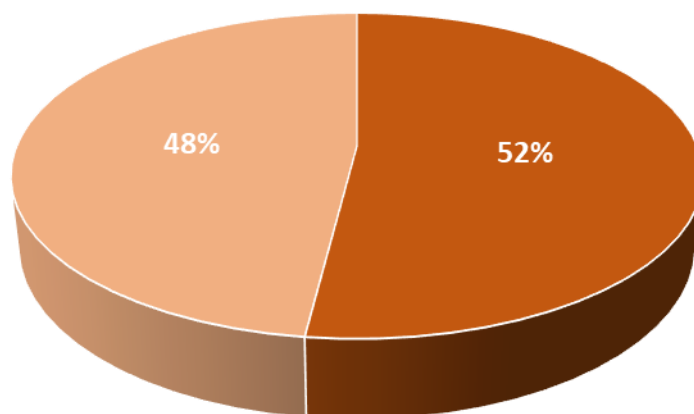

Źródło: opracowanie własne

Podobna sytuacja ma miejsce wśród powiatów, gdzie w I kwartale 2020 roku uzyskano średnio 34 085,00 zł więcej niż analogicznie w 2019 r., aby już w kwietniu 2020 stracić średnio 1 007 787,00 zł w porównaniu z 2019 rokiem w każdej jednostce. Warto jednak zauważyć, że pomimo dodatnich uśrednionych wartości w ujęciu kwartalnym, tak naprawdę aż 52% badanych powiatów, podsumowując pierwszy kwartał 2020 r. w stosunku do roku ubiegłego, odnotowało już niewielkie spadki dochodów.

Dokonując głębszych analiz, m.in. zwracając uwagę np. do gmin wiejskich, gdzie strata jest na poziomie 38%, czy do miast na prawach powiatu, gdzie dochód jest mniejszy w porównywalnych „kwietniach” o 41%, wniosek jest ten sam – w feralnym miesiącu (kwiecień 2020 r.) osiągnięto dochód na poziomie 61% w stosunku do kwietnia 2019 r. Utracono tym samym blisko 40% dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych.

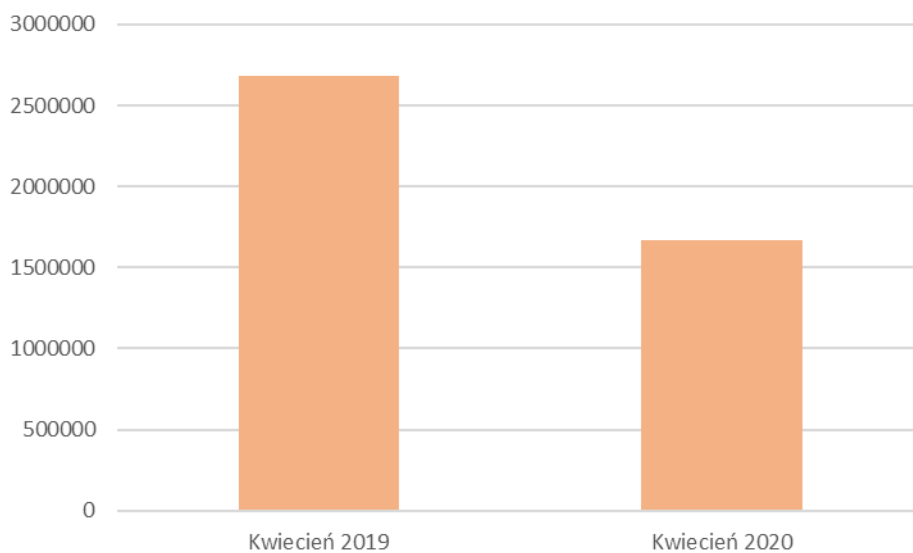
Wykres 5. Zmiany wielkości dochodów powiatów z tytułu udziału w podatku PIT w I kwartale 2020 w stosunku do I kwartału 2019 roku.

- Spadek dochodów w 2020 r. w stosunku do 2019 r.
- Wzrost dochodów w 2020 r. w stosunku do 2019 r.

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6. Średnie dochody powiatów z tytułu udziału w podatku PIT w kwietniu 2019 i 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie

Analiza udziału w dochodach z PIT dla samorządów, odzwierciedla jednoznacznie aktualny stan polskiej gospodarki. Nagła zapaść nie mogła ominąć również tego środowiska, tak mocno opartego na dochodach podatkowych. W kolejnych kilku miesiącach należy spodziewać się podobnych wyników, co już teraz powinno mobilizować JST do podejmowania zdecydowanych działań związanych z oszczędnościami i optymalizacją wydat-

ków. Dane te powinny również być jednoznacznym ostrzeżeniem dla kręgów rządowych przygotowujących rozliczne pakiety pomocowe, że samorządowy sektor finansów publicznych wymaga pilnych rozwiązań wspierających, bez których grozi mu upadek i w wielu wypadkach niewypłacalność.

**STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
WIELKOPOLSKI**

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski
ul. Piekary 17, 61-823 Poznań
tel. 61 22 40 797, e-mail: office@sgipw.wlkp.pl
www.sgipw.wlkp.pl